

ගද්දුලබද්ධ සූත්‍රය (2)
18.04.21 - ශ්‍රී ලංකාරාමය
නවසීලන්තය

ඊයේ අපි කතා කළ සූත්‍රය තමයි ගද්දුලබද්ධ සූත්‍රය . අපේ මේ ජීවිත කොච්චර කල් පවතිනවද කියලා තමයි බුදුරජාණන්වහන්සේ දේශනා කරලා තිබෙන්නේ. මේ සූත්‍රය තිබෙන්නේ අනමතග්ග සංයුත්තයේ. බුදුරජාණන්වහන්සේ මේකටම සම්බන්ධ තවත් කාරණයක් කියලා දෙනවා.

ඊයේ කථා කළ දේශනාවේ ගද්දුලබද්ධ කියන, බෙල්ලට ලඟුවක් දාල ගහකට හරි කණුවකට හරි බැඳලා තිබෙන්නා වූ බල්ලා කරුකැවෙනවා නම් ඒ කණුව වටේට කරුකැවෙනවා. එතැනින් එහාට යන්නේ නෑ. හේතුව, එයා කණුවට බැඳිලා ඉන්න නිසා. ඒ බල්ලා නිදාගන්නවා නම් කණුව ළඟ නිදා ගන්නවා. නැගිටලා සෙල්ලම් කළොත් ඒත් කණුව ළඟමයි, එතැනින් එහාට එයාට යන්න බෑ. බුදුරජාණන්වහන්සේ දේශනා කරනවා රූපයට වේදනාවට සංඥාවට සංස්කාරවලට විඤ්ඤාණයන්ට බැඳිලා ඉන්න සත්වයාත් ඒ කණුවට බැඳලා තිබෙන බල්ලා වගේ අනවරාග්‍ර සංසාරයේ මේ පංච ස්කන්ධයෙන් අහකට යන්නේ නෑ කියලා. ඒක තමයි ඒ සූත්‍රයේ සාරාංශය.

අද කියලා දෙනවා තව එකක්.

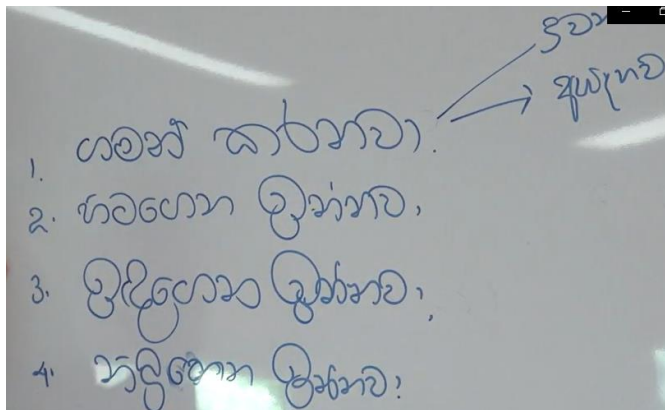
“අනමතග්ගොයං, භික්ඛවෙ, සංසාරො. පුබ්බා කොට්ඨි න පඤ්ඤායති = මහණෙනි මේ අනවරාග්‍ර වූ සංසාරයේ පුර්ව කෙළවර පෙනෙන්නේ නෑ”.

අවිජ්ජානීවරණානං සත්තානං තණ්හාසංයොජනානං සන්ධාවතං සංසරතං = අවිද්‍යාවෙන් වැහිලා තණ්හාවෙන් බැඳිලා සංසාරයේ ගමන් කරන සත්වයාගේ මුල් කෙළවර හොයාගන්න දුෂ්කරයි.

බුදුරජාණන්වහන්සේ මේකට ලබා දෙන උදාහරණය තමයි සෙය්‍යථාපි, භික්ඛවෙ, සා ගද්දුලබද්ධො දළ්භෙ ඛිලෙ වා ථම්මෙ වා උපතිබද්ධො. සො ගච්ඡති වෙපි තමෙව ඛිලං වා ථම්මං වා උපගච්ඡති; තිට්ඨති වෙපි තමෙව ඛිලං වා ථම්මං වා උපතිට්ඨති; නිසීදති වෙපි තමෙව ඛිලං වා ථම්මං වා උපනිසීදති; නිපජ්ජති වෙපි තමෙව ඛිලං වා ථම්මං වා උපනිපජ්ජති.

ලඟුවකින් කණුවට බැඳලා ඉන්න මේ බල්ලා, ඇවිදිනවා නම් ඇවිදින්නේ ඒ කණුව ළඟමයි. සිටිය නම් ඒ කණුව ළඟම සිටියි. ඉඳගෙන ඉන්නවා නම් ඒත් ඒ කණුව ළඟමයි. නිදාගන්නවා නම් නිදාගන්නේත් ඒ කණුව ළඟම නිදාගනියි.

මේක හරි අපූරුයි, මේ ටික හිතන්න.

සත්වයෝ කරන ප්‍රධානම ක්‍රියා හතරක් තමයි මේ. ‘ගමන් කරනවා’ කියන එක යටතේ තවත් ක්‍රියා තිබෙනවා. වේගයෙන් යනවා නම් දුවනවා කියනවා. ඒ වගේම තව jogging වගේ දේවල් තිබෙනවා. මේ හැම එකක්ම ‘ගමන් කරනවා’ කියන ක්‍රියාව ඇතුළේ තමයි තිබෙන්නේ. ඒ කියන්නේ තැනකින් තැනකට යෑම.

දැන් මේ ක්‍රියා ධර්ම ටික සිද්ධ කරන්න ඇත්තටම මොකක්ද අපිට අවශ්‍ය? මේකට අපිට අවශ්‍යයි ගර්ථයක්. සරලව කියනවානම් රූපයක් අවශ්‍යයි. රූපයක්, ඇහක් තිබෙන්නම ඕනෑ ඉඳගන්න. ඇහක් නැත්නම් ඉඳ ගන්න බෑ. ඒවගේම ඇහක් නැත්නම් හිට ගන්න බෑ. ඇහක් නැත්නම් සැතපෙන්න බෑ. රූපයක් නැත්නම් දුවන්න බෑ. මේ සෑම ඉරියව්වක් පැවැත්වීමට රූපයක් අවශ්‍යයි.

අර කණුවේ ගැට ගහලා ඉන්න බල්ලා කණුව ගාවම නිදා ගන්නවා, එතැනම ඉඳ ගන්නවා, දුවනවා, හිටගන්නවා. ඒවගේ අපිට ඉඳගන්න දුවන්න වාඩි වෙන්න නිදාගන්න හැම එකකටම රූපයක් අවශ්‍යයි. මේ රූපය නැතුව මේ වැඩ හතර කරන්න බෑ. ඒක නිසා අරූපාවචර බ්‍රහ්මලෝකයේ බ්‍රහ්මයෝ හිටගෙන ඉන්නේ නෑ. ඒ බ්‍රහ්මයන්ට රූප නැති නිසා ඉරියව් පැවැත්වීමක් නෑ. ක්‍රියාත්මක කිරීමට අවශ්‍යය ඇහක් නැත්නම්, හිත පමණක් තිබුණාට වැඩක් නෑ. ඒක නිසා මේ රූපය මුල් කරගෙන තමයි ඉඳ ගන්නේ, හිටගන්නේ, දුවන්නේ, නිදාගන්නේ.

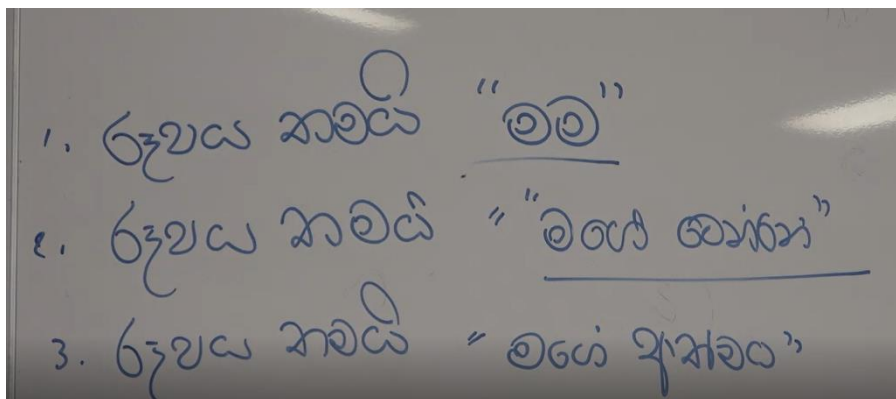
මේ වගේ අපි කරන සෑම දෙයක්ම කරන්නේ ස්කන්ධ පංචකය මුල් කරගෙනයි. මම ඔය කිව්වේ සරල උදාහරණයක්.

අපි හිතමු කාගේ හරි දේකට ඊර්ෂ්‍යා කරනවා කියලා. එවැනි අවස්ථාවකදීත් ඒ ගැන විපරම් කරන හිතක් අවශ්‍යයි. ඊර්ෂ්‍යා කරන්න වේදනාවක් අවශ්‍යයි. බලන්න කියන්න හිතක් අවශ්‍යයි, ඇහැක් අවශ්‍යයි. කනක් අවශ්‍යයි. ඒවගේම සංඥාව අවශ්‍යයි. ඒවගේම චේතනාව ඇතුළු සංස්කාර අවශ්‍යයි. මේ සියල්ලම නැතුව ඊර්ෂ්‍යාවක් කරන්න බෑ. ඒක නිසා ඊර්ෂ්‍යා කරන්නත් අවශ්‍යම දෙයක් තමයි මේ ස්කන්ධ පහ.

බුදුරජාණන්වහන්සේ දේශනා කරනවා ..එවමෙව බො, හික්බවෙ, අස්සුතවා පුටුප්පනො රූපං ‘එතං මම, එසොහමස්මි, එසො මෙ අත්තා’ති සමනුපස්සති. වෙදනං... සඤ්ඤං... සංඛාරො... විඤ්ඤාණං ‘එතං මම, එසොහමස්මි, එසො මෙ අත්තා’ති සමනුපස්සති. = කණුවට බැඳ ඇති බල්ලා වගේ ආර්ය ධර්මය අහපු නැති හිතපු නැති අස්සුතවත් පාඨප්පනයා මේ විදියට හිතනවා.

(මම මේක මේ පින්වතුන්ට තේරෙන ආකාරයෙන් ලියන්නම්)

- සමහර අස්සුතවත් පාඨප්පනයෝ හිතනවා රූපය තමයි ‘මම’ කියලා.

- තවත් සමහර අස්සුතවත් පාඨප්පනයෝ හිතනවා රූපය තමයි ‘මගේ’ කියලා කියන්නේ, ‘මට අයිති වෙන්නේ’ කියලා. දැන් එතකොට මේකේ වෙනසක් තිබෙනවා. රූපය වෙනයි, ඒක අයිති වෙලා තිබෙන කෙනෙක් ඉන්නවා. එතකොට එතැන දෙකක් වගේ ජේනවා.
- තවත් අස්සුතවත් පාඨප්පනයෝ හිතනවා රූපය තමයි ‘මගේ ආත්මය’ කියලා.

මේ තුන් ආකාරයට හිතන ඔක්කොම අය අස්සුතවත් පාඨප්පනයෝ. අස්සුතවත් පාඨප්පනයෝ කියලා කියන්නේ ආර්යන් වහන්සේලා නොවන කට්ටිය.

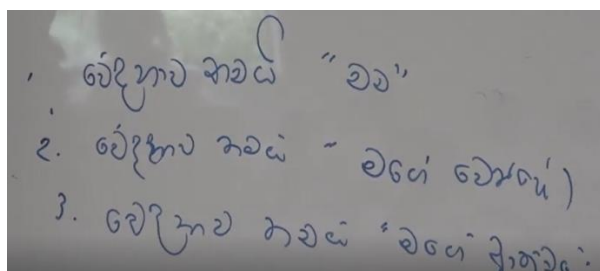
සත්පුරුෂ ආර්යන් වහන්සේලාගේ සිතුවිලි ක්‍රමයක් තිබෙනවා. ආර්යන් වහන්සේලා හිතන්නේ සියලු දේම අනිත්‍යයි කියලා. රූපය කියන එකේ ‘මම’ කියලා කෙනෙක් ආර්යන් වහන්සේලාට හම්බවෙන්නේ නෑ. බුදුරජාණන් වහන්සේලා, පසේ බුදුරජාණන් වහන්සේලා, මහරහතන් වහන්සේලා, සෝවාන් සකාදාගාමී ආනගාමීන් වහන්සේලා, සුද්ධාවාස බ්‍රහ්මලෝකයේ ඉන්න ආර්යන් වහන්සේලා වැනි සත්පුරුෂයන් මේ රූපය ගැන ‘මම’ ‘මගේ’ ‘මගේ ආත්මය’ කියලා හිතන්නේ නෑ. එවැනි සත්පුරුෂයන් වහන්සේලා අනුව සිතන්නේ නැති අය, ඒ අනුව සිතන්න පුරුදු නැති අය, ඒ ධර්මය අහලා නැති අය තමයි අස්සුතවත් පාඨප්පනයෝ කියලා කියන්නේ.

පාඨප්පනයෝ ඉන්නවා, අස්සුතවත් පාඨප්පනයෝ ඉන්නවා, සුතවත් ආර්ය ශ්‍රාවකයෝ ඉන්නවා. සුතවත් කියලා කියන්නේ බුදුරජාණන් වහන්සේලාගේ සත්පුරුෂයන් වහන්සේලාගේ ධර්මය අහපු කෙනා. ඒ අය මේ රූපය ‘මම’ ‘මගේ’ ‘මගේ ආත්මය’ කියලා හිතන්නේ නෑ.

තව සමහරු කියනවා රූපය සුද්ධ කරන්න ඕනෑ, රූපය සුද්ධ කරනම සත්වයා සුද්ධ වෙනවා කියලා. ඒ වගේ believes තියෙනවා. ඒ අය උදේ පාන්දරට බහිනවා ගංගානම් ගහට. ගංගානම් ගහ පටන් ගන්න හිමාල පර්වතයේ උඩම තිබෙනවා ගෞතම ද්වාරය කියලා පැත්තක්. ඒ පැත්තේ කඳු වලට හිම පාතනය වෙලා වැස්ස වැටිලා ඒවා ඇතුලෙන් සීතල වතුර එනවා. මිනිස්සු එතැනට ගිහිල්ලා නහය වහගෙන කණ වහගෙන ජලයේ එබෙනවා blessings ලබා ගන්න. බුදුරජාණන් වහන්සේගේ කාලයේත් ඔය ජල සුද්ධිය විස්වාස කරන අය හිටියා. ඒ අය පව් නැති කරන්න කියලා උදේ පාන්දර නානවා. ඒ වගේම පවු සුද්ධ කරන්න කියලා ගිනි තපිනවා.

ජලයෙන් පවු සෝදන්න පුළුවන් කියලා විස්වාස කරපු කෙනෙකුට බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කරපු බණකුත් තිබෙනවා. එක්කෙනෙක් උදේ පාන්දර නාල කෙලෙස් ටිකක් සුද්ද කරගෙන ආපු වෙලාවක ඒ පුද්ගලයාට බුදුරජාණන්වහන්සේ දේශනා කරනවා ‘ඔය විදියට බැලුවොත් පවු නැති හොඳම හොඳ පිරිසිදු අය තමයි මාළුවෝ’ කියලා. මාළුවා ඉපදුනෙත් වතුරේ, හැමවෙලාවේම පීනමින් ඉන්නෙත් වතුරේ.

රූපය පමණක් නොවෙයි, තවත් සමහර අය හිතනවා වේදනාවත් ‘මම’ කියලා. වේදනාව තමයි ‘මම වෙන්නේ’ වේදනාව ‘මගේ ආත්මය’ කියලා.

මේ විදියට එක්කෙනෙක් වේදනාව ‘මම’ කියලා භාර ගන්නවා තවත් කෙනෙක් රූපය ‘මම’ කියලා හිතාගන්නවා. තවත් අය සංඥාව සංස්කාර විඤ්ඤාණය ‘මම’ ‘මගේ’ ‘මගේ ආත්මය’ කියලා හිතා ගන්නවා.

එවමෙව බො, හික්බවෙ, අස්සුතවා පුපුප්පනො රූපං ‘එතං මම, එසොහමස්මි, එසො මෙ අත්තා’ති සමනුපස්සති. වෙදනං... සඤ්ඤං... සඛ්ඛාරො... විඤ්ඤාණං ‘එතං මම, එසොහමස්මි, එසො මෙ අත්තා’ති සමනුපස්සති. සො ගච්ඡති වෙපි ඉමෙ පඤ්චුපාදානක්ඛන්ධෙ උපගච්ඡති; තිට්ඨති වෙපි ඉමෙ පඤ්චුපාදානක්ඛන්ධෙ උපතිට්ඨති; නිසීදති වෙපි ඉමෙ පඤ්චුපාදානක්ඛන්ධෙ උපනිසීදති; නිපජ්ජති වෙපි ඉමෙ පඤ්චුපාදානක්ඛන්ධෙ උපනිපජ්ජති.

මේ අනුව බලන්න සත්වයෝ ජීවත්වෙන්නේ රූපයට ගැට ගැහිලා, නැත්නම් වේදනාවට ගැට ගැහිලා, නැත්නම් සංඥාවට සංස්කාර වලට හෝ විඤ්ඤාණයට ගැට ගැහිලා. එම පුද්ගලයා ගමන් කිරීමේදී ගමන් කරන්නේත් ‘මගේ ආත්මය පාර දිගේ යනවා’ කියලා හිතාගෙන. නැත්නම් ‘වේදනාව තමයි’ යන්නේ කියලා හිතාගෙන යනවා. එම පුද්ගලයා එක තැනක ඉන්නවා නම් ඒ ඉන්නේත් පංච උපාදානස්කන්ධ ‘මම’ හෝ ‘මම වෙමි’ හෝ ‘මගේ ආත්මය’ කියන හැඟීමෙන්.

එම නිසා බුදුරජාණන්වහන්සේ හික්ෂුන් වහන්සේලාට දේශනා කරනවා තස්මාතිහ, හික්බවෙ, අහික්බණං සකං චිත්තං පච්චවෙක්ඛිතබ්බං - ‘දීඝරත්තමීදං චිත්තං සංකිලිට්ඨං රාගෙන දොසෙන මොහෙනා’ති. චිත්තසංකිලෙසා, හික්බවෙ, සත්තා සංකිලිස්සන්ති; චිත්තවොදානා සත්තා විසුජ්ඣන්ති = ‘හික්ෂුන් වහන්සේ විසින් නිතර නිතර ස්වකීය සිත ප්‍රත්‍යාවේක්ෂා කරලා මෙනෙහි කරලා බැලිය යුතුයි. සංසාරයේ බොහෝ කාලයක් මේ සිත රාගයෙන් ද්වේශයෙන් මෝහයෙන් සම්පූර්ණයෙන් කෙළෙසිලා කිප්ටු වෙලා දුෂ්ණය වෙලා තිබෙන්නේ. සිත කෙළෙසුනහම සත්වයෝ කිප්ටු වෙනවා. සිත පිරිසිදු උනහම සත්වයෝ පිරිසිදු වෙනවා’.

ජලයෙන් පිරිසිදු වෙනවා කියලා හිතන අය කියන්නේ හොඳට වතුරේ නෑවහාම පිරිසිදු වෙනවා කියලා. නමුත් බුදුරජාණන්වහන්සේ දේශනා කරනවා රාගයෙන් ද්වේශයෙන් මෝහයෙන් දීර්ඝ කාලයක් හිත කිප්ටු උන නිසා තමයි මේ විදියට සත්වයා කෙළෙසිලා තිබෙන්නේ කියලා. සිත සුද්ධ උනහමයි සත්වයෝ සුද්ධ වෙන්නේ කියලා.

මීලගට බුදුරජාණන්වහන්සේ හික්ෂුන් වහන්සේලාගෙන් ප්‍රශ්න කරනවා ‘දිට්ඨං වො, හික්බවෙ, වරණං නාම චිත්ත’න්ති? = මහණෙනි වරණ චිත්තය කියලා එකක් දැකලා තිබෙනවද කියලා. (වරණ චිත්‍රය කියලා එකක් ඒ කාලේ තිබිලා තියෙනවා. ඒක කොහොම හදුවද කියලා දන්නේ නෑ. වරණ චිත්‍රය කියලා තමයි අටුවාවල උනත් තිබෙන්නේ)

වරණ චිත්‍රය කියන එක මේ විදියට හිතාගන්න පුළුවන්. වරණ චිත්‍රය කියන්නේ ‘හැසිරෙන චිත්‍රයක්’ කියන එකයි. ඒ කාලයේ තිබුණ වරණ චිත්‍රය කොයි විදියට තිබුනද කියලා විස්තරයක් නෑ නමුත් අද කාලයේ හැටියට තේරුම් ගන්න මම මේ විදියට කියන්නම්.

දැකලා තිබෙනවද ප්ලාස්ටික් plate එකක් වැනි දෙයක හදලා තිබෙන දළදා කරඩුව, ඒවගේම බෝධින් වහන්සේ වගේ දර්ශන. ඒ ප්ලාස්ටික් plate එකේ රේඛා වගෙන් ජේන්න තිබෙනවා. ඒ එකම plate එක කෙලින් ඇල්ලුවහම ජයශ්‍රී මහා බෝධින් වහන්සේ ජේනවා. ටිකක් ඇල කරපු ගමන්ම රුවන් වැලි සෑය ජේනවා. ඒවගේම තමයි දළදා වහන්සේ. කෙලින් බැලුවොත් දළදා කරඩුව ජේනවා, පොඩ්ඩක් ඇල කරගමන්ම දළදා මාළිගාව ජේනවා.

තවත් එකක් මම දැකලා තිබෙනවා. ඒකෙ අශ්වයෙක් ඉන්නවා. ඒක පොඩ්ඩක් angle කරගමන් අශ්වයා පනිනවා. නමුත් ඒක විඩියෝ එකක් නොවෙයි. ඒවාට කියනවා වරණ චිත්‍ර කියලා. ඒකාලේ තිබ්ව්ව ඒවා කොහොමද මම දන්නේ නෑ නමුත් මේ කාලයට තේරුම් ගන්න තමයි මේක කිව්වෙ.

බුදුරජාණන්වහන්සේ ප්‍රශ්න කරනවා,

“දිට්‍යං වො, භික්ඛවෙ, වරණං නාම චිත්ත”න්ති? = මහණෙනි වරණ චිත්‍ර දැකලා තිබෙනවද?

“එවං, භත්තෙ” = එහෙමයි ස්වාමීන්වහන්ස, අපි දැකලා තිබෙනවා.

“තම්පි බො, භික්ඛවෙ, වරණං නාම චිත්තං චිත්තෙනෙව චිත්තිතං = ‘එම වරණ චිත්‍රයත්’ මිනිස්සුන්ගේ සිත විසින්ම සිතා සකස් කරන ලද චිත්‍රයක්’.

තෙනපි බො, භික්ඛවෙ, වරණෙන චිත්තෙන චිත්තඤ්ඤෙව චිත්තතරං = වලන චිත්‍රය හදලා තිබෙන්නේත් සිතෙන් නිසා වලන චිත්‍රය යි සිතයි යන දෙකෙන් සිතම ශ්‍රේෂ්ඨයි. (superior)

(ඒවගේම තමයි, අපි තොරණක් ගැන හිතුවොත් අංගුලිමාල කඩුවක් අමෝරාගෙන කොටන්න එන අවස්ථාව ලයිට් වලින් හදනවා. ලයිට් වලින් පුද්ගලයෙක් හදලා කඩුවක් ජේන්න හදලා කඩුවෙන් කොටන්න එන අවස්ථාව හදලා තිබෙන්නේත් මනුස්සයාගේ හිතෙන්ම හිතලා)

තස්මාතිහ, භික්ඛවෙ, අභික්ඛණං සකං චිත්තං පච්චවෙක්ඛිතබ්බං = එබැවින් මහණෙනි නිතර නිතර, නිතර නිතර හිත පරීක්ෂා කරන්න. ස්වකීය හිත ප්‍රත්‍යාවේක්ෂා කරන්න.

‘දීඝරත්තම්දං චිත්තං සංකිලිට්ඨං රාගෙන දොසෙන මොහෙන = බොහෝම කාලයක්, කල්ප ගානක් මේ හිත රාගයෙන් ද්වේශයෙන් මෝහයෙන් කිලිටි වෙලා කෙළෙසිලා තිබෙන්නේ.

චිත්තසංකිලෙසා, භික්ඛවෙ, සත්තා සංකිලිස්සන්ති; චිත්තවොදානා සත්තා විසුජ්ඣන්ති = හිත කෙළෙසුනහම සත්වයෝ කෙළෙසෙනවා. සිත පිරිසිදු උනහම සත්වයෝ පිරිසිදු වෙනවා.

මේක හොඳට තේරුම් ගන්න. දකින දේවල් අහන දේවල් වලට අපි ප්‍රතිචාර දක්වනවා. අපි පාරේ ඇවිදගෙන යනකොට වැටක තිබ්ව්ව අත්තක් අපේ කණ පැත්තේ තැවරෙනවා. එතකොට අපි ඒ පැත්ත බලනවා. අපි තේරුම් ගන්නවා ගහක අත්තක් තැවරුනා කියලා. නමුත් ඒ අත්ත ඇහේ ගැටුනා කියලා අපි ඒ අත්තට බණින්නේ නෑ. ඒ තමයි අපි ඒ අවස්ථාවේ ප්‍රතිචාර දක්වපු හැටි.

අපි හිතමු ටිකක් රිදෙන්නම් හීරුනා කියලා. එතකොට අපි අත්තට බණින්නේ නෑ. රිකිල්ලට බණින්නේ නෑ. ‘කවුද දන්නේ නෑ මේක කපන්නේ නැතුව තිබ්බේ’ කියලා අපි සවිඤ්ඤාණකයා හොයා ගන්නවා. ඒ කියන්නේ ඒකෙ අයිතිකාරයා. අයිතිකාරයා හොයාගෙන එයා එතැන නැති උනත් එයාව හිතින් හිතාගෙන සවිඤ්ඤාණක වස්තුවත් එක්ක පටලැවිලා හිත ප්‍රතිචාර දක්වනවා. ඒකට හේතුව තමයි මේ හිත බොහොම කාලයක් රාගයෙන් දෝසයෙන් මෝහයෙන් කෙළෙසිව්ව හිතක් නිසා. අපි හැම වෙලේම හොයාගෙන යන්නේ මගේ වගේම කෙළෙසිව්ව හිතක් තිබෙන කෙනෙක්. ඒ වෙලාවට අපි අපේ හිත දිහා බලන්නේ නෑ.

මම දන්න අපේ භාමුදුරුවෝ කෙනෙක් ඉන්නවා. හරිම ගුණවත්තයි. හරිම සිල්වත්තයි. අයුක්තිය පෙන්නන්න බෑ. අසාධාරණයට කොහොමවත්ම කැමති නෑ. නොමනා වැඩ වලට අයුක්තියට අසාධාරණයට කැමතිම නෑ. ඒ භාමුදුරුවන්ට ඉවසීමක් ඇත්තේම නෑ.

නමුත් ඔක්කෝම දේවල් perfect ව තිබෙනවා නම් අපිට ඉවසීමක් අවශ්‍යත් නෑ. නිකන් වාඩිවෙලා ඉන්න විතරයි තිබෙන්නේ. එහෙම නම් ටීරිය කරන්න අවශ්‍යත් නෑ. ඉවසීම කියන එක තිබෙන්න ඕනෑ වෙන්නේ අපි අකමැති, අපිට ගැලපෙන්නේ නැති දෙයක් සිද්ධ වෙන කොට කොහොමද අපේ හිත ඒකට ප්‍රතිචාර දක්වන්නේ කියලා බලන්නයි. ඒක ඥානවන්ත විදියට පිළිගන්නවද නැත්නම් මුකුත් කියා ගන්න බැරුව දත් ටික හපාගෙන හිනහ මුණක් පෙන්නනවද කියලා බලන්න ඕනෑ. අපි හැම වෙලේම හිත ප්‍රතිචාර දක්වන විදිය බලන්න ඕනෑ.

චිත්තසංකිලෙසා, භික්ඛවෙ, සත්තා සංකිලිස්සන්ති; චිත්තවොදානා සත්තා විසුථ්ඤානි = හිත කෙළෙසුනහම සත්වයෝ කෙළෙසෙනවා. සිත පිරිසිදුවීමෙන් සත්ත්වයෝ පිරිසිදු වෙනවා.

සමහර අයට තරහ ගියහම කියනවා ‘මට යුක්තිය ආසාදාරණය පෙන්නන්න බෑ’ කියලා. නමුත් තරහා ගන්න එකම අයුක්තියක්. තරහා ගන්න එකම අසාධාරණයක්. මේ විදියට හිත දිහා හොඳට බලාගෙන ඉන්නකොට අපේ හිත ඒ අවස්ථා වලට ප්‍රතිචාර දක්වන විදිය දැනගන්න පුළුවන්, අවබෝධ කරගන්න පුළුවන්.

මෙහෙම එකකුත් තිබෙනවා, මේකත් දැනගෙන ඉන්න එක හොඳයි. අපි හැම වෙලේම හිත බල බලා ඉන්න හින්දා සමහර අය නොමනා දේවල් ගොඩක් කරනවා. අපි හිත දිහා බලමින් ඉන්න නිසා ඒ අයට අවශ්‍ය දේවල් කරගෙන යනවා. ඒවගේ අවස්ථාවලදී ඒ අයට කියන්න ඕනෑ. අර සොක්‍රටීස්ගේ තෝනට තරහ ගිහිල්ලා වතුර එකක් ගැහුවා. ඒ කියන්නේ ඉවසගෙන ඉවසගෙන ඉන්න කොටත් කුණු වතුර හම්බවෙනවා. සොක්‍රටීස් එතෙත්ටත් චිත්තය දැමුමා. ඒ කියන්නේ එයා කිව්වා ‘ගොරවන කොට දන්නවා වැස්ස එනවා’ කියලා.

මේක හොඳට අහගන්න. හිත දෙස හොඳට බලන්න. මගේ දැනුමේ හැටියට හොඳට හිත බලන විදිය පුරුදු කරපු ස්වාමීන්වහන්සේ කෙනෙක් තමයි අජාන් චා ස්වාමීන්වහන්සේ. අජාන් චා ස්වාමීන්වහන්සේ අතින් දේකට ප්‍රතිචාර දක්වන විදිය මම බලලා තිබෙනවා. ඒක ඒ ගෝලයන්ටත් උගන්නලා තිබෙනවා. සැපවත් ජීවිතයක් හොඳ ජීවිතයක් ගත කරන්න නම් ධර්මානුකූල ජීවිතයක් ගත කරන්න නම් ඕක තේරුම් ගන්න ඕනෑ.

නැවතත් බුදුරජාණන් වහන්සේ මෙසේ දේශනා කරනවා.

“නාහං , භික්ඛවෙ, අඤ්ඤං එකනිකායම්පි සමනුපස්සාමි එවං චිත්තං. යට්ඨිදං, භික්ඛවෙ, තිරච්ඡානගතා පාණා තෙපි බො, භික්ඛවෙ, තිරච්ඡානගතා පාණා චිත්තෙනෙව චිත්තිතා, තෙහිපි බො, භික්ඛවෙ, තිරච්ඡානගතෙහි පාණෙහි චිත්තඤ්ඤෙව චිත්තතරං = මහණෙනි, සත්ව කොට්ඨාසයන් අතුරින් තිරිසන් සතුන්ගේ විවිධත්වයටත් සිතම ප්‍රධානයි.

ක්‍රෝධත්වය පිරිවිව වෛරය පිරිවිව සත්වයෝ ඔක්කෝම පොළොංඟු නයි වගේ වෙලා ඉපදිලා හැම වෙලේම කුස ගින්නේ දැවෙනවා කියනවා. ඒවගේම ඒ අය මීයෝ වෙලා මුවෝ වෙලා හාවෝ වෙලා හරකුන් වෙලා උපදිනවා.

ණය අරගෙන ආපසු නොදීපු අය හරක් වෙලා එළුවෝ වෙලා කිකිළියෝ වෙලා උපදිනවා. කුකුල්ලු කිකිළියෝ වෙලා ඉපදිනොත් බිත්තර දාල හරි, මසෙන් හරි ණය ගෙවන්න ඕනෑ. එළුවෙක් උනොත් කිරි දීලා හරි පැටව් ලබා දීලා හරි මස් වලින් හරි ගෙවන්න ඕනෑ. හරක් උනොත් බඩු ඇදලා හරි, කිරි දීලා හරි ණය ගෙවන්න ඕනෑ. සත්වයන්ගේ විවිධත්වය ඔය විදියයි.

එහෙම නැතුව කවුරුවත් එළ හරක් ටිකක් මැව්වා කුකුල්ලු ටිකක් මැව්වා නොවෙයි. හිතෙන්ම තමයි සත්වයෝ ඒ තත්වයට පත් උනේ.

ඒක නිසා මේ හිත හොඳට මෙනෙහි කරන්න කියලා බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කරනවා.

තස්මානිහ, භික්ඛවෙ, අභික්ඛණං සකං චිත්තං පච්චවෙක්ඛිතබ්බං ‘දිසරත්තමීදං චිත්තං සංකිලිට්ඨං රාගෙන දොසෙන මොහනා’ති. චිත්තසංකිලෙසා, භික්ඛවෙ, සත්තා සංකිලිස්සන්ති; චිත්තවොදානා සත්තා විසුජ්ඣන්ති.

“සෙය්‍යථාපි , භික්ඛවෙ, රජකො වා චිත්තකාරකො වා රජනාය වා ලාබාය වා හලිද්දියා වා නීලියා වා මඤ්ජෙට්ඨාය වා සුපරිමට්ඨෙ ඵලකෙ වා භිත්තියා වා දුස්සපට්ටෙ වා ඉත්ථීරූපං වා පුරිසරූපං වා අභිනිමිමිනෙය්‍ය සබ්බභිගපච්චබ්බිං.

ඔය රෙදි බිත්ති කරන අය ඉන්නවා නේද? ඒ වගේ රෙදි වලට ඩයි වර්ග හොඳට වද්දවන අය ඒ රෙදි අරගෙන එක්තරා ක්‍රමයකට සුදුසු තැනට සුදුසු මල්, මොණරු, ගස්, අතු, පැල වගේ මොකක් හරි artwork එකක් නිල් පාටින් රතු පාටින් හෝ මොන පාටකින් හෝ ලස්සනට සකස් කරනවා. ඒ වගේම තවත් සමහර අය බිත්තියක හරි රෙද්දක හරි ලස්සනට අභ පසභ තියලා චිත්‍ර අඳිනවා.

“ඒවගේ මහණෙනි අස්සුතවත් පාටග්ජනායා උපදවනවා නම් උපදවන්නේ රූපයක්මයි, වේදනාවක්මයි, සංඥා සංස්කාර විඤ්ඤාණයක්මයි” කියලා බුදුරජාණන්වහන්සේ දේශනා කරනවා.

එවමෙව බො, භික්ඛවෙ, අස්සුතවා පුටුප්ජනො රූපඤ්ඤෙව අභිනිබ්බත්තෙන්තො අභිනිබ්බත්තෙනි, වේදනඤ්ඤෙව...පෙ.... සඤ්ඤඤඤෙව... සඬබ්බාරෙ යෙව... විඤ්ඤාණඤ්ඤෙව අභිනිබ්බත්තෙන්තො අභිනිබ්බත්තෙනි. තං කිං මඤ්ඤට්, භික්ඛවෙ, රූපං නිච්චං වා අනිච්චං වා”ති? “අනිච්චං, භන්තෙ”. “වේදනා... සඤ්ඤා... සඬබ්බාරා... විඤ්ඤාණං...පෙ.... “තස්මානිහ, භික්ඛවෙ, එවං පස්සං...පෙ.... නාපරං ඉත්ථත්තායාති පජානාති”ති.

හොඳට හිතලා බලන්න, අපි එක දෙයක් අතහරිනකොට අතහරින්නේ ඒවගේම තවත් එකකට application එකක් දාලා. ඔයවයසක සියලා වයසක අම්මලා තමන්ගේ ශරීර වලට කැමති නෑ. වයසට යනකොට අපිටත් ඒක වෙයි. අපිට ඒක හොඳට තේරෙනවා, කණ්ණාඩිය ගාවට ගියහම. ඒ වගේම පරණ ගත්තු පින්තූර බලනකොට ‘දැන් මොකක්ද මේ උනේ’ කියලා මේ රූපය කෙරෙහි එපා වීමක් ඇතිවෙනවා. ‘කාටවත් කරදරයක් නැතුව ඉක්මනටම මැරෙනවා නම් හොඳයි’ කියන හිතකුත් පහළ කරගන්නවා. නමුත් මේක අත්හැරලා දාලා සම්පූර්ණයෙන්ම රූපය නැති වේදනාව නැති තැනකට යන්න ඕනෑ කියලා හිතා ගන්නේ නෑ. මෙතැනින් අහකට ගිය ගමන් වෙත පැත්තක හොඳ රූප තිබෙන හොඳ වේදනා තිබෙන තැනකට යනවානම් හොඳයි කියලා හිතනවා.

රූපඤ්ඤෙව අභිනිබ්බත්තෙන්තො අභිනිබ්බත්තෙනි, වේදනඤ්ඤෙව...පෙ.... සඤ්ඤඤඤෙව... සඬබ්බාරෙ යෙව... විඤ්ඤාණඤ්ඤෙව අභිනිබ්බත්තෙන්තො අභිනිබ්බත්තෙනි - මේක අතහැරලා දාල තව තැනක එල්ලෙනවා නම් ඒ එල්ලෙන්නේ රූපයකමයි, වේදනාවකමයි. මේ ස්කන්ධ පංචකයකයේම තමයි එල්ලෙන්නේ.

ඒක නිසා බුදුරජාණන් වහන්සේ භික්ෂුන්වහන්සේලාගෙන් අහනවා “මහණෙනි මොකක්ද හිතෙන්නේ = තං කිං මඤ්ඤට්, භික්ඛවෙ, රූපං නිච්චං වා අනිච්චං වා”ති? රූපය නිත්‍ය යිද අනිත්‍යයයිද?

එවිට භික්ෂුන්වහන්සේලා ගේ සමාන්‍ය දැනුමෙන් කියනවා “ස්වාමීනි අනිත්‍යයි” කියලා = “අනිච්චං, භන්තෙ”.

වේදනා සංඥා සංඛාර විඤ්ඤාණ නිත්‍යයයිද අනිත්‍යයයිද = “වේදනා... සඤ්ඤා... සංඛාරා... විඤ්ඤාණං...පෙ.... “අනිච්චං, භන්තෙ”.

බුදුරජාණන්වහන්සේ භික්ෂුන්වහන්සේලාගෙන් මේ ප්‍රශ්න ටික අහලා මේ විදියට උත්තර දෙන අවස්ථාව වෙනකොට භික්ෂුන් වහන්සේලාට යම්කිසි සුතමය දැනුමක් තිබෙනවා. බුදුරජාණන්වහන්සේ අසන ප්‍රශ්න ඉදිරිපිට භික්ෂුන් වහන්සේලාගේ අවධානය හොඳට සිතට බැසගෙන ගිලාගෙන යනවා, ඇත්තටම මේ සියල්ල අනිත්‍යයි නේද කියලා.

අපිට වෙලා තිබෙන්නේ, අපි බණ අහනවා. අපිට මතුපිටින් යම්කිසි ප්‍රමාණයකට වැටහිලා වැටහිලා ඇවිල්ලා එක තැනකින් එහාට ගැඹුරකට අපි යන්නේ නෑ. එතැනින් කඩාගෙන යන්න තරම් ඉන්ද්‍රිය ධර්මයන්ගේ maturity එකක් අපිට නෑ. නමුත් එහෙම නෑ කියලා නිකන් ඉන්නත් හොඳ නෑ. විමුක්තියට පත්වෙන්න මෝරවා ගතයුතු විමුක්ති පරිපාචනිය ධර්ම 5 ක් තිබෙනවා.

ඒ තමයි, අපිට ධර්මයට තිබෙන ශ්‍රද්ධාව අඩුයි, ශ්‍රද්ධාව තව වඩන්න ඕනෑ. කුසල චිර්ය අඩුයි, තව වඩන්න ඕනෑ. සමාධිය සතිය අඩුයි, තව වඩන්න ඕනෑ. ප්‍රඥාව අඩුයි, තව වඩන්න ඕනෑ. මේ කාරණා ටික හොඳට තව තව වැඩෙන්න ඕනෑ. එවැනි ප්‍රඥාව වැඩීමක් තමයි මේ වෙලාවේදී කරන්නේ.

වරණ චිත්‍රය උදව්වෙන් බුදුරජාණන්වහන්සේ ඔය විදියට ධර්මය දේශනා කළා. ඒක නිසා හැම වෙලේම හොඳට හිතන්න. ගෙදර ඉන්නකොට, ගමනක් යනකොට අපේ හිත කුමන හෝ දේකට ප්‍රතිචාර දක්වන්නේ කොහොමද කියලා.

අපි හරියට බොරු විස්වාස කරනවා. ඇත්ත බොරු හැටියට බොරු ඇත්ත හැටියට ගන්නවා. ප්‍රචාත්ති බලනකොට ඕක හරියට තිබෙනවා. සමහර අයගේ මම දැකලා තිබෙනවා දත් ටික පුට්ටු වෙනවා. කවුරු හරි දාපු clip එකක් බලලා අපි තරහ ඇති කරගන්නවා. එවෙලෙට හිත දිහා බැලුවනම් අපි මේ රූපය ‘මම’ ‘මගේ’ කරගෙන ඉන්නේ. හැම වෙලාවේම මම රාගයෙන් ද්වේශයෙන් මෝහයෙන් ඒකෙ part එකක් කොටස්කාරයෙක් වෙනවා. ඒක නිසා නිතරම හිත දිහා බලන්න.

නිකෙළෙස් හිත මට පිහිට වෙනවා. ඒක නිසා බුදුරජාණන්වහන්සේ හිත දිහා බලන එක ගැන දේශනා කරනවා.

අද කාලේ බැලුවහම බුදුරජාණන්වහන්සේගේ පින්තුරය සෙරෙප්පු වලට දානවා ඇදුම් වලට දානවා. ඒ ගැන ඉවසීමෙන් ඥානවත්තව යම්කිසි දෙයක් කළාට කමක් නෑ, නමුත් බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කරනවා “මහණෙනි යම්කිසි කෙනෙක් බුදුරජාණන්වහන්සේගේ අගුණ කියනවා නම් ඒ මාත්‍රයෙන්වත් තමන්ගේ හිතේ ද්වේශයක් ඇතිකරගන්න එපා” කියලා. හේතුව, එකේ භානිය තමන්ටමයි කියලා. ඒ තරමටම ද්වේශයේ තිබෙන භයානකත්වය, භානිය තමන්ටමයි කියලා හිත දිහා බලන්න දේශනා කරනවා.

ඔන්න ඔය විදියට තමයි ගද්දුල බද්ධයා නැත්නම් ඒ කණුවට බැඳලා ඉන්න බල්ලාගේ උපමාව අරගෙන බුදුරජාණන්වහන්සේ දේශනාව කළේ. හැම වෙලේම අපි හිත දිහා බලන්න ඕනෑ. හිත ප්‍රතිචාර දක්වන විදිය බලන්න ඕනෑ. හිත පිරිසිදු කරගත්තම අපිට පිරිසිදු වෙන්න පුළුවන්.

අනිත් එක තමයි නිකන් අමුතු බලාපොරොත්තු තියා ගන්නත් හොඳ නෑ. මෙයා මේ විදියට මට සලකයි, මේ විදියට ඉදිසි කියලා බලාපොරොත්තු තියා ගන්න හොඳ නෑ. එහෙම උනහම හිත ඒකෙ ඇලෙනවා. අපිට කවුරුහරි කෙනෙක් දහ දවසක් salute කළොත් අපි එකළොස්වැනි දවසේ ඉඳලා ඒක බලාපොරොත්තු වෙනවා. ඒ මනුස්සයා 12 වෙනි දවසේ ඒ salute එක ගැහුවේ නැත්නම් ‘ඇයි එහෙම කළේ නැත්තේ’ කියලා අපිට අදහසක් ඇතිවෙනවා. ඒ කියන්නේ ඒකට අපි ඇලිලා.

හොඳයි එහෙනම් සෑම දෙනාටම ධර්ම අවබෝධය, නිර්වාණ අවබෝධය සිද්ධ වේවා කියලා මෙමතියෙන් ප්‍රාර්ථනා කරනවා ආශිර්වාද කරනවා!

සාධු!සාධු!සාධු!

ඉහත සඳහන් ධර්ම දේශනාව

අති පූජ්‍ය හන්තේ ජිනාලංකාර ස්වාමීන්වහන්සේ විසින් දේශිතයි.